

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Вх. № 43-839-00-12
дата 10.07.2018 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

№ 810-00-10
Дата 09.07.18

ДО

Председателя на Комисия по
здравеопазването

Председателя на Комисия по
образованието и науката

44-то Народно събрание на Република
България

СТАНОВИЩЕ

от

Специалност Психология, Философски факултет, Софийски университет „Св. Климент
Охридски“

ОТНОСНО: Законопроект за съсловната организация и дейността на психолозите в
Република България, дата на постъпване: 29.06.2018 г., внесен на основание чл.
87, ал. 1 от Конституцията на Република България

Уважаеми госпожи и господа,

Отдавна в професионалната психологическа общност се обсъжда въпросът за
законово регламентиране на дейността на психолозите в България и въвеждане на
единни стандарти и критерии за практикуването на психологията като професия.
Предложеният законопроект за съсловната организация и дейността на психолозите в
Република България е първа стъпка, която обаче трябва да се прецизира, за да се
изгради наистина добра законова база, регламентираща работата на тези
професионалисти. Специалност „Психология“ към СУ „Св. Климент Охридски“ иска
да допринесе в този процес с конкретни съображения по предложения текст.

Дружеството на психолозите в България, което е инициатор за внасянето на
проектозакон в Народното събрание на Република България, е неправителствена
организация с доброволно членство. Необходимо е да се отбележи, че проектозаконът
се внася след ограничени дискусии на форуми, организирани от председателя на
Дружеството на психолозите в България г-н Пламен Димитров, на които обаче няма
представителност от страна на психолозите, както от университетите, така и от
практиката. Проектозаконът в този вид не е съгласуван и обсъден с ключови
заинтересовани страни, каквито са университетите, академичните и научно-

изследователските институции, които подготвят кадри в областта на психологията и допринасят за развитието на професионални компетентности и повишаване на квалификацията на дипломираните психолози.

1. От предложения текст не става ясно какво налага закриването на Дружеството на психолозите и сформиранието на негова база на Камара на психолозите, която ще е с изключителни пълномощия според текста на законопроекта, а членството в нея ще е задължително.

2. Психологията има редица поддисциплини и условно би могла да се раздели на „академична“ (преподавателската и изследователската работа, извършвана в университетите и другите институции на висшето образование, както и в научно-изследователските институти) и „приложна“ психология (т.е. психологията като професия, упражнявана от клинични психолози, психотерапевти, здравни психолози, трудови и организационни психолози, социални психолози, училищни психолози, педагогически психолози и т.н.). Това обстоятелство, разбира се, не изключва възможността психолозите, работещи в академични институции, да се занимават и с „приложна психология“, което е и често срещана практика във всички страни. В законопроекта обаче не е изяснен статута на академичните психолози, в частност дали те упражняват професията „психолог“ или не. Ако е в сила е първата хипотеза, това означава, че за заемането на академична длъжност (асистент, доцент, професор) се изисква членство в Камарата на психолозите, което не се съгласува с действащото законодателство.

3. Вменяването на Камарата на психолозите на право и задължение да определя професионалната пригодност на психолозите в Република България би трябвало да се съгласува и синхронизира с дейността на университетите, които подготвят такива кадри (чл. 4 гласи: „... психолог е, ако отговаря на изискванията на този закон и е вписан в публичния регистър...“, но съгласно действащото законодателство психолози са хората, които са завършили бакалавърска или магистърска степен по психология). Приемането на чл. 4 от настоящия проектозакон е в противоречие с чл. 7. от действащия Закон за висшето образование, според който (*Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г.*) **Висшето училище издава диплома за завършена образователно-квалификационна степен на висшето образование, европейско дипломно приложение, свидетелство за професионална квалификация и други основни документи, определени с наредба, приета от Министерския съвет.**

4. В чл. 5, ал. 3 и на много места след това се казва, че Камарата ще упражнява контрол по спазването на Етичния кодекс на психолозите, но никъде не е посочено изрично **как** ще се упражнява този контрол. Това създава предпоставки за еднолично и произволно упражняване на контрол, което само по себе си противоречи на изискването за Етичен кодекс.

5. В чл. 5, ал. 7 се посочва, че Камарата ще участва в „организацията, провеждането и сертифицирането на квалификационни курсове за продължаващо професионално развитие на психолозите“ – дейност, която е присъща на институциите за висше образование на територията на Република България. И тук липсва

регламентация на взаимодействието с институциите, чиято основна дейност е именно тази.

6. В чл. 5, ал. 11 се посочва, че Камарата „ще определя минимални тарифи за заплащане на основни групи психологически услуги“, без да е посочена базата, на която тя ще прави такова „ценообразуване“.

7. В чл. 8, ал. 3 се казва, че в Устава на Камарата на психолозите „може да се предвиди“ възможността Общото събрание да се състои от избрани представители. Буди недоумение закон, в който е записано, че нещо „може да стане“, но „може и да не стане“, както и какви са критериите, по които ще се определят т.нар. избрани представители.

8. В чл. 9, ал. 7 е предвидено Общото събрание да определя минималния членски внос, но остава неизяснено кой и на каква база определя максималния членски внос.

9. В чл. 15, ал. 3 е посочено, че заседанията на Комисията по етика са закрити. Не е ясно какво налага подобна липса на прозрачност и създава законова възможност за лични саморазправи и злоупотреби.

10. В чл. 27, ал. 1 се казва, че правото да се упражнява професионална дейност като психолог се удостоверява от Камарата на психолозите. В Наредба № 29 от 4.10.2006 г. за професионалната компетентност на лицата, завършили висше образование по специалността психология, издадена от Министерство на Здравеопазването, обн. ДВ. бр.84 от 17.10.2006 г., ясно се казва, че „Право да упражняват професията „психолог“ в лечебни заведения имат лица, които притежават образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалността „Психология“ (чл. 2, ал 1), т.е. дипломата за образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалността „Психология“ вече удостоверява това. Камарата би могла единствено да води регистър на специалистите с образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалността „Психология“.

11. В чл. 30 са посочени санкциите, сред които е „глоба в размер от една до пет минимални работни заплати“, но няма яснота как е избрана точно такава глоба, а така формулиран, текстът би могъл да доведе до произвол и фриволно прилагане на налаганите санкции.

12. Чл. 32, ал. 2 предвижда актовете на Комисията по професионална етика да се решават с „обикновено мнозинство“, а те могат да доведат до заличаване от Публичния регистър. След като законопроектът предвижда психолози, които не са вписани в Публичния регистър, да не могат да упражняват професията си, би следвало подобно тежко наказание да се взема с квалифицирано, а не с обикновено мнозинство.

13. В мотивите към предлагания законопроект на с. 16 е посочено, че актове за нарушения ще се съставят от Комисията по професионална етика и от Комисията по професионалните стандарти, но тази дейност ще се базира на Закона за административните нарушения. Смятаме, че тук има противоречие, тъй като

нарушаването на етичните изисквания към работата на психолозите и неспазването на професионалните стандарти **не** са „административни нарушения“.

В заключение: законовата регулация на професията на психолога и на предоставянето на психологически услуги е отдавна наболяла тема сред българските психолози, но предложеният Законопроект за съсловната организация и дейността на психолозите в Република България оставя неизяснени, недобре регламентирани или изцяло нерегламентирани съществени аспекти на психологическата дейност в цялата ѝ разнородност. Смятаме, че Законопроектът трябва да бъде върнат за доуточняване и изчистване на проблемните пунктове, като в това обсъждане ключова роля трябва да имат основните заинтересовани страни - университети, научно-изследователски центрове, институции и организации, в които има значителен брой психолози, които упражняват професията.

06.07.2018 г.
гр. София

ДЕКАН НА ФФ:

(проф. д-р Д. Денков)

Ръководител на катедра „Обща, експериментална,
развитийна и здравна психология“:

(проф. д.пс.н. П. Калчев)

Ръководител на катедра „Социална, организационна,
клинична и педагогическа психология“

(проф. д.пс.н. Л. Георгиев)